

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת כי תשא - פרה
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 284)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
19:00	18:20	17:07	ירושלים:
18:58	18:21	17:24	תל אביב:
18:59	18:21	17:16	חיפה:
19:00	18:21	17:25	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

אמירה בת נעמי

הרב משה בן אסתר

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

פרשת כי תשא - פרה התשפ"ג

"סור מרע ועשה טוב"

א. "וירא העם, כי בשש משה לרדת מן ההר, ויסקהל העם על אהרן, ויאמרו אליו - קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש - אשר העלנו מארץ מצרים, לא ידענו מה היה לו. ויאמר אלהם אהרן, פרקו נזמי הזָהב אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם, והביאו אלי. ויתפרקו כל העם את נזמי הזָהב אשר באזניהם, וביאו אל אהרן. ויקח מיָדָם, ויצר אתו בכרֶט, ויעשהו עגל מסכה, ויאמרו, אלה אלהיך ישראל אשר העלֹף מארץ מצרים. וירא אהרן, ויבן מזבֶח לפניו, ויקרא אהרן - ויאמר חג ליהוה מחר. וישפִימו ממִחֶרֶת, ויעלו עלת ויגשו שלמים, וישב העם לאכל ושתו, ויקמו לצחק. וידבר יהוה אל משה, לך רד כי שחת עמך - אשר העלִית מארץ מצרים. סרו מהר מן הדֶרֶךְ אשר צויתם, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויזבחו לו, ויאמרו, אלה אלהיך ישראל אשר העלֹף מארץ מצרים. ויאמר יהוה אל משה, ראיתי את העם הזה, והנה עם קשה עָרֵף הוא. ועתה, הניחה לי, ויחר אפי בָהֶם - ואכלם, ואעשה אותך לגוי גדול. ויחל משה את פני יהוה אלהיו, ויאמר, למה יהוה יחרה אפך בעמך - אשר הוצאת מארץ מצרים בלח גדול ובגֵד חֲזָקָה. למה יאמרו מצרים, לאמר, ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה, שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך. זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, אשר נשבעת להם בך, ונדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים, וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם. וינחם יהוה, על הרעה אשר דבר לעשות לעמו", (שמות, לא', א' - יד').

"וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר. זאת חקת התורה אשר צוה יהוה, לאמר, דבר אל בני ישראל - ויקחו אליך פרה אדמה, תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על", ("פרשת פרה" - הנקראת בשבת זו. במדבר, יט', א' - ב').

ב. כל המעיין בפרשה זו, עניין "חטא העגל", תמה ומשתומם, היאך הגיעו עם ישראל לידי כך,

ובפרט, לאחר אותם מראות קדושים ונשגבים, שראו בשעת קריעת ים סוף, ובשעת מעמד הר סיני.

עוד יש לעיין בפרשה זו:

היאך יכלו עם ישראל לעשות עגל במעשה ידיהם -

ולומר לו, "אלה אלהיך ישראל, אשר העלוף מארץ מצרים",

והלא, " ¹ אין טפש בעולם, שיחשוב כי הזהב הזה אשר היה באזניהם, הוא אשר הוציאם ממצרים".

ג. בטעם הדבר, שחטאו המרגלים, בעת שהוציאו את דיבת הארץ רעה, כתב ² ה"זוהר הקדוש":

"אמאי נטלי עיטא דא?

אלא, אמרו, אי ייעלון ישראל לארעא, נתעבר אנו מלמהוי רישון, וימני משה רישון אחרנין,

דהא אנו זכינן במדברא למהוי רישון, אבל בארעא לא נזפי.

ועל דנטלי עיטא בישא לגרמייהו, מיתו אינון, וכל אינון דנטלן מלייהו" ³.

והיוצא מדבריו הקדושים:

שתאוות הכבוד שהיתה בהם במרגלים, היא שגרמה להם לחטוא בלשונם, ולדבר על הארץ דברי לשון הרע.

¹ לשון קודשו של הרמב"ן, (שמות, לב' - ד').

² חלק ג', דף קנח' ע"א.

³ ותרגום דבריו הקדושים, כך הוא:

מדוע נטלו עצה זו?

אלא, אמרו, אם יכנסו ישראל לארץ, יעבירו אותנו מלהיות ראשים, וימנה משה ראשים אחרים,

שהרי אנו זכינו במדבר להיות ראשים, אבל בארץ לא נזכה.

ועל שלקחו עצה רעה לעצמם, מתו הם וכל אותם שלקחו דבריהם.

וכעין זה, כתב ⁴ רבינו הרמח"ל זיע"א :

"יִתְּנָה עָלֶיךָ חֻמַּת הַכְּבוֹד, כִּי כָבֵד הָיָה אֶפְשָׁר שְׂיִכְבֹּשׁ הָאָדָם אֶת יָצְרוֹ עַל הַמָּמוֹן
וְעַל שְׂאָר הַהֲנָאוֹת,

אֵךְ הַכְּבוֹד, הוּא הַדּוֹחֵק,

כִּי אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְסַבֵּל וְלִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ פְּחוּת מִחֲבָרָיו, וְעַל דָּבָר זֶה נִכְשְׁלוּ רַבִּים
וְנִאָּבְדוּ ...

הוא שְׁגָרָם לְפִי דַעַת חַז"ל, אֶל הַמְּרַגְלִים שְׂיִוְצִיאוּ דָבָה עַל הָאָרֶץ,

וְגָרְמוּ מִיתָה לָהֶם וּלְכָל דּוֹרָם,

מִירָאָתָם פֶּן יִמְעַט כְּבוֹדָם בְּכַנִּיסַת הָאָרֶץ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ הֵם נִשְׂיָאִים לְיִשְׂרָאֵל ⁵,
וְיַעֲמְדוּ אַחֲרַיִם בְּמִקּוֹמָם".

והנה, בדבריהם הקדושים, יש לעיין :

היאך דור המדבר, שהיו דור דעה, והיו דור מקבלי התורה הקדושה,

לא הצליחו לגזור את תאוות הכבוד שלהם, וירדו לשפל גדול שכזה?

ד. על הפסוק ⁶, "וַיִּקַּח קִרְחַן בֶּן יִצְחָק בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי, וַדָּתוּ וַאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב,
וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן", דרשו רבותינו ז"ל ⁷ :

"מִה פְּתִיב לְמַעֲלָה מִן הָעֵנָן ⁸ ?

וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית' ^{9 10}.

⁴ בספרו הקדוש "מסילת ישרים", פרק יא'.

⁵ וכפי שיטתו של ה"זוהר הקדוש", שנתבארה לעיל בסוף אות ג'.

⁶ במדבר, טז' - א'.

⁷ במדבר רבה, פרשה יח', ג'.

⁸ דהיינו:

מה היא אותה הפרשה, הקודמת למעשה קורח?

⁹ במדבר, טו' - לח'.

קפץ קרח, ואמר למשה -

טלית שפלה תכלת, מהו שתהא פטורה מן הציצית?

אמר לו, חייבת בציצית.

אמר לו קרח -

טלית שפלה תכלת, אין פוטרת עצמה, ארבעה חוטין פוטרות אותה?

בית מלא ספרים, מהו שיהא פטור מן המזוזה?

אמר לו ¹¹, חייב במזוזה.

אמר לו ¹², כל התורה כלה, מאתים ושבעים וחמש פרשיות, אינה פוטרת את הבית,

פרשה אחת שבמזוזה, פוטרת את הבית?

אמר לו ¹³, דברים אלו, לא נצטוו עליהן,

ומלבד אתה בודאן!

הדא הוא דכתיב, 'ויקח קרח',

אין 'ויקח', אלא לשון פליגא ¹⁴, ש'לבו לקחו'.

¹⁰ היינו:

הפרשה שכתובה קודם מעשה קורח, היא, פרשת ציצית.

¹¹ היינו:

משה רע"ה.

¹² היינו:

קורח.

¹³ היינו:

קורח.

¹⁴ היינו:

מחלוקת.

וְכַעֲנֵנוּ שְׁנֵאֲמַר ¹⁵, 'מֵה יִקְחֶךָ לְבָדִי'.

הוא שְׁמִשָּׁה אוֹמֵר לָהֶם, שְׁנֵאֲמַר ¹⁶, 'הִמְעַט כִּי הַבְּדִיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל'.

אָמְרוּ חֲכָמִים -

חָכֵם גְּדוֹל הָיָה קִרְחַ, וּמְטוֹעֵנֵי הָאָרוֹן,

שְׁנֵאֲמַר ¹⁷, 'וְלִבֵּנֵי קֶהֶת לֹא נָתַן, כִּי עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם,'

וְקִרְחַ, בְּו יִצְהָר בְּו קֶהֶת ¹⁸.

וּכְשֶׁאֲמַר מִשָּׁה ¹⁹, 'וְנָתַנּוּ עַל צִיצֵת הַכֹּהֵן פְּתִיל תְּכֵלֶת,'

מִיָּד, צָוָה ²⁰, וְעָשׂוּ מֵאֲתֵימִם וְחֲמִשִּׁים טְלִיתוֹת תְּכֵלֶת, וְנִתְעַטְפוּ בָּהֶן אוֹתָן מֵאֲתֵימִם

וְחֲמִשִּׁים רֵאשֵׁי סִנְהֶדְרָאוֹת שֶׁקָּמוּ עַל מִשָּׁה,

שְׁנֵאֲמַר ²¹, 'וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מִשָּׁה, וְאֶנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתֵימִם, נְשִׂאֵי עֲדָה

קִרְאֵי מוֹעֵד'.

עַמֵּד קִרְחַ, וְעָשָׂה לָהֶם מִשְׁתָּה, וְנִתְעַטְפוּ בְּטְלִיתוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת,

בָּאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן לְטַל מִתְּנוּתֵיהֶם - חֲזָה וְשׁוֹק,

עָמְדוּ כְּנֹגֵד ²²,

¹⁵ איוב, טו' - יב'.

¹⁶ במדבר, טז' - טז'.

¹⁷ במדבר, ז' - ט'.

¹⁸ דהיינו:

משפחתו של "קֶהֶת", סבו של קורח, היתה ממונה על נשיאת המשכן ממקום למקום,

ומשכר, אף קורח, היה אחד מנושאי הארון.

¹⁹ במדבר, טו' - לח'.

²⁰ היינו:

קורח.

²¹ במדבר, טז' - ב'.

אָמְרוּ לָהֶן, מִי צֹוֶה אֶתְכֶם לְטַל כֶּדֶךָ, לֹא מִשָּׁה?

לֹא נִתַּן כְּלוּם!

לֹא דָבַר הַמְּקוֹם כֶּדֶךָ!

בָּאוּ וְהוֹדִיעוּ אֶת מִשָּׁה, הֲלֶךְ לְפִיֶסֶן,

מִיָּד עֲמָדוּ כְּנֹגְדוֹ, לְקַדְּמוּ לְפָנֵי מִשָּׁה."

עוד דרשו רבותינו ז"ל²³ :

" וַיִּקַּח קִרְח' - לְקַח טְלִיתוֹ, וְהִלְךְ לְטַל עֲצָה מֵאֲשֶׁתוֹ.

כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה²⁴, 'קַח אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ

אֹתָם, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהַרְתָּם ... וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם,

מִיָּד עָשָׂה כֵּן לְקִרְח'²⁵.

הַתַּחֲחִיל לַחְזֹר עַל יִשְׂרָאֵל²⁶, לֹא הָיוּ מְפִירִין אוֹתוֹ.

אָמְרוּ לוֹ²⁷, מִי עָשָׂה לָךְ כֶּדֶךָ?

אָמַר לָהֶם²⁸, מִשָּׁה עָשָׂה בִּי,

²² היינו:

קורח ועדתו, כנגד בני אהרן.

²³ במדבר רבה, פרשה יח', ד'.

²⁴ במדבר, ח', ו' - ז'.

²⁵ היינו:

משה רע"ה, עשה כן לקורח.

²⁶ היינו:

קורח.

²⁷ היינו:

עם ישראל, לקורח.

²⁸ היינו:

ולא עוד, אלא נטלני בְּיָדַי וְרַגְלֵי, וְהָיוּ מְנִיפִין אוֹתִי²⁹ -
וְאוֹמְרִי לִי³⁰, הָרִי אֶתְּהָ טָהוֹר,
וְהִבִּיא אֶת אֶהְרֹן אָחִיו, וְקִשְׁטוּ כַּפְּלָה, וְהוֹשִׁיבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד.
מִיַּד הִתְחִילוּ שׁוֹנְאֵי מֹשֶׁה לְהִתְגַּרֹּת בּוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ -
מֹשֶׁה, מָלֵךְ,
וְאֶהְרֹן אָחִיו, כֹּהֵן גָּדוֹל,
וּבְנָיו, סֻגְנֵי כְּהֻנָּה,
תְּרוֹמָה, לְכֹהֵן,
מַעֲשֵׂר, לְכֹהֵן,
עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנֹת, לְכֹהֵן.
מִיַּד³¹, 'וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה',
מִיַּד³², 'וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם'."

קורח, לעם ישראל.

²⁹ הראני בזה, ידידי הרה"ג יאיר צדוק שליט"א, בתיקון קוראים תאג', שהביא לפירושו של רבינו סעדיה גאון זיע"א:

שההנפה שהניף משה רע"ה את הלויים, לא היתה בדרך זלזול,

אלא, בדרך כבוד, כמו שמרימים את החתן בדרך אהבה וריצוי.

ומכאן, מוסר השכל לענייננו אנו, עד היכן כוחה של המחלוקת:

שאף על פי שנעשה הדבר בדרך כבוד, כשסיפר זאת קורח בדרך לגלוג וזלזול, קיבלו ממנו כולם,

ונחלקו על משה רע"ה.

³⁰ היינו:

משה רע"ה, לקורח.

³¹ במדבר, טז' - ג'.

³² במדבר, טז' - ג'.

והנה, רבותינו ז"ל³³, כבר עמדו בקושיא על קורח, כעין הקושיא שהקשינו בעניין "חטא העגל":

"וְקָרַח, שִׁפְקַח הָיָה, מִה רָאָה לְשָׁטוֹת הָאֵל?"

ה. על הפסוק³⁴, "סור מרע, ועשה טוב, בקש שלום, ורדפהו", כתב רבינו אברהם אבן עזרא זיע"א:

"סור מרע' - מצות לא תעשה,

ועשה טוב' - מצות עשה".

וכעין זה, כתב הרד"ק זיע"א:

"סור מרע' - רצונו לומר, סור מלעשות רע, ובכלל זה כל הלאוין אשר במעשה,

ועשה טוב' - כלל בו כל מצות עשה שבמעשה".

ויעויין בפירוש המלבי"ם זיע"א, שכתב כעין זה, ובתוספת ביאור:

"סור מרע, ועשה טוב' - שתמצא בין בני אדם, ששם יש מציאות לעשות רע וגם טוב,

ותסור מרע, ותעשה טוב.

מה שאין כן, במדבר, לא תוכל לעשות טוב,

וגם, אין שם מציאות לסור מן הרע, שאין נמצא שם רע.

ולפי זה, 'בקש שלום' - שהוא שלום הקיבוץ המדיני,

ולא שתבקש שלום על ידי שתברח מן בני אדם, רק 'רדפהו' - שתמצא בין בני אדם,

והגם שהם עלולים לריב ולמצה, תרדוף אתה את השלום".

³³ במדבר רבה, פרשה יח', ח'.

³⁴ תהילים, לד' - טו'.

ו. כתשובה לקושיות חמורות אלו, כתב³⁵ סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א:

מדברים אלו, יש ללמוד, יסוד גדול בדרישה התורה הקדושה מהאדם,

יסוד גדול מאין כמותו, אשר הוא חובת האדם בעולמו.

שכן, ידוע ומפורסם, שכל כללות התורה הקדושה, נחלקת ל-ב' עניינים,

האחד, "סור מרע",

והשני, "ועשה טוב".

והנה, כאשר נשאל את המון העם, איזה מ-ב' הדברים יותר קשה לקיום,

הם יענו, בקול אחד, בוודאי שחלק "ועשה טוב",

שכן, קיום החלק הלזה, נעוץ, בטרחה ובהוצאת ממון.

ברם, לא כך הם פני הדברים, ובוודאי, שהחלק הקשה ביותר לקיום, הוא, "סור

מרע",

וזאת, מחמת שנטיית ליבו של האדם, נמשכת וחושקת לרע,

וכמאמר הכתוב³⁶, "כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו".

ודבר זה, מצוי אצל כל אדם ואדם,

כאשר, מחד גיסא, הוא יכול להיות איש בעל חסד גדול, אצל כל מכריו,

ומאידך גיסא, הוא מקיים בהידור³⁷, "הָאִמֵּר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִי, וְאֶת אָחִיו

לֹא הִפִּיר, וְאֶת בְּנוֹ לֹא יָדַע".

וכעין זה, מצינו לדרשתם של רבותינו ז"ל³⁸:

"מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב?

³⁵ בספרו הקדוש "ישרי לב", (על התורה, חלק א', עמודים שפה'-שפז').

³⁶ בראשית, ח' - כא'.

³⁷ דברים, לג' - ט'.

³⁸ יומא, ט' ע"ב.

מפני שהיתה בו שנאת חינם!

ללמדך, ששקולה שנאת חינם, כנגד שלש עבירות, עבודה זרה - גלוי עריות ושפיכות דמים".

וכעין זה, מצינו אצל תלמידי רבי עקיבא. וכדלהלן:

שכן, ידוע ומפורסם לכל בר בי רב, שהסמל של רבי עקיבא, היה, בעניין "בין אדם לחבירו",

וכדרשתו המפורסמת, "וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ"³⁹ - "זהו כלל גדול בתורה"⁴⁰,

ואף על פי כן, תלמידיו הקדושים, נפטרו בקיצור ימים ושנים ובמיתה משונה, בגלל שהם נכשלו בעניין המידות,

וכמאמרם ז"ל⁴¹, "שלא נהגו כבוד זה לזה".

ז. ⁴² ובעניין זה, כבר כתב ⁴³ הגה"ק רבינו אברהם ישעיהו קרליץ זיע"א:

"שורש תיקון המידות, הוא, 'סור מרע',

ונוח לו לאדם, לקיים 'עשה טוב',

אבל, מן הקושי הוא לקיים 'סור מרע'.

יש מן האישים, שהם עומדים הֵכֵן למסור שארית כוחם לטובת זולתם, ליחיד ולציבור,

והם קפדנים ביותר,

וכאשר פגע בהם אדם, בדיבורו הקל, הם מתקצפים קצף חדל מעצור, וידיהם קלות לחלק מהלומות רצח, ואוי לו למי שפגע בהם.

³⁹ ויקרא, יט' - יח'.

⁴⁰ תלמוד ירושלמי, נדרים, פ"ט ה"ד.

⁴¹ יבמות, סב' ע"ב.

⁴² אות זו, כאות שלפניה, מלוקטת וערוכה, מתוך ספרו של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א, הנ"ל.

⁴³ "אגרות חזון אי"ש", (פרק א', מכתבים יג'-יד'-טו').

אי אפשר, לרחוש כבוד, שבח ותהילה, לעוסק בצרכי ציבור הלאה,
אחרי שזה הגבר לא עמל על תיקון מידותיו,
ועסקנותו, טבעית, שאהובה לו היצירה הנעשית על ידו, ועל הרוב נעימה לו
ההערצה הקוננת בלב כל מכיריו.
ואומנם, הבריות נהנים ממנו,
ואומנם, הוא מהולל ומשובח, בבחינת התהילה והשבח הניתן לחפץ הסגולה,
והוא חפץ יקר,
אבל, מהלל איש בשכלו,
וזה תגמול החכם, שעמל בשליטת הנפש, על נטיות רוחו בטבעו,
לא יתהלל גבר, על תנועותיו הטבעיות ...
ומה נורא המראה, לראות איש, משליך חייו מנגד, בשביל עמו, בשביל אחד
מעמו,
ולעומת זה, אין מעצור לרוחו, להכות נפש השנאו לו, במקרה ידוע.
ואומנם, כל אלה, הן הנה הטבעיות הערומות, כפי שהוטבעו בנפש הגבר הוקם
על,
ואשר ניתן לו, כל כוחות בעלי החיים שתחת השמש,
ועליהם, הופקד מפקד חכם, הוא השכל, אשר ראשו אחד מתערה במוחו של
האדם, וראשו השני בגנזי מרומים לנהל את כל צבא המידות, ולתקנם תיקון
מישרים.
ומה נכבד זה האיש, אשר בעבודתו המתמדת, עלתה בידו, לקבוע רסן, על פי
המידות הגסות עדיו לבלום,
אין כעס ואין רוגז, אין שנאה ואין איבה, אין נקימה ואין נטירה, אין שאיפה אחר
כבוד, ואין תאוה לשעשועי הבלים".

⁴⁴ ומדבריו הקדושים והבהירים, רואים, עד היכן מגיע הקושי של "סור מרע", וכי הוא התפקיד החיוני בעבודת האדם, היות, וכל המפריע של ה"ועשה טוב", הוא, מהמידות הרעות של האדם, המעכבים אותו להתמסר אל הטוב האמיתי, וכשמצליח לתקן את מידותיו, הוא מרוויח בַּכְּפָלִים, הן בבחינת ה"סור מרע", והן בבחינת ה"ועשה טוב" במלואו, ובחינת ה"ועשה טוב", כה גדולה ועצומה היא.

ובאמת, שקשה עד למאוד, לומר זאת על דור המדבר - בשעת עשיית העגל, ובעת שהוציאו את דיבת הארץ רעה, וכן אצל קורח ועדתו, אבל, סוף סוף, היה להם עבר לא טהור במצרים, והיה קשה להם להתפטר ולשכוח מההשפעה הרעה שספגו שם.

ח. הגה"ק רבינו ישראל אביחצירא זיע"א, ביאר ⁴⁵ את הפרק ⁴⁶ של "לְדָוֶד בְּשָׁנוֹתָיו", בעניין "יציאת מצרים", וכאשר ביאר את הפסוק של ⁴⁷, "סור מרע, ועשה טוב, בקש שלום, ורדפהו", כתב רבינו זיע"א:

"צריך אתה ללמוד מיוצאי מצרים, שהיו עובדי עבודה זרה,

וציווה להם הקדוש ברוך הוא ⁴⁸, 'מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לָכֶם צֹאן',

ופירשו רבותינו ז"ל ⁴⁹, 'מִשְׁכּוֹ יִדְּכֶם מַעֲבֹדָה זָרָה, וְקָחוּ לָכֶם צֹאן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ',

ובזה יזכו להסתופף תחת כנפי השכינה.

⁴⁴ לשונו של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א, בספרו הנ"ל.

⁴⁵ בספרו הקדוש "אהבת ישראל", בדרוש ט' לשבת הגדול.

⁴⁶ פרק לד' בתהילים.

⁴⁷ תהילים, לד' - טו'.

⁴⁸ שמות, יב' - כא'.

⁴⁹ שמות רבה, פרשה טז', ב'.

גם אתה, כן תעשה -

סור מעבירות שבידך, ותקן מה שפגמת,
ואחר כך, וְעֲשֵׂה טוֹב, מצוות ומעשים טובים,
ולא תהיה דומה, למי שטבל ושרץ בידו וכו' ⁵⁰.

וזהו שאמר -

'סור מִרְעַ', הם מצוות לא תעשה,
'וְעֲשֵׂה טוֹב', הם מצוות עשה,
ואחרי זה, 'בְּקֶשׁ שְׁלוֹם', הוא הקדוש ברוך הוא ⁵¹,
'וְרַדְּפֶהוּ', 'אִז תִּקְרָא וְ-ה' יַעֲנֶה' ⁵².

ט. בעת יציאתם של עם ישראל ממצרים, ציוס הבורא ית"ש על קיוס ב'
מצוות,

מצוות קידוש החודש, ומצוות הקרבת קורבן פסח.

והנה, בתוך מצוות הקרבת קורבן פסח, כלולה, אף מצוות ברית מילה,

המכונה בלשון רבותינו ז"ל, "דם מילה".

וכפי שכתב בזה רש"י הקדוש ⁵³ :

"היה רבי מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר ⁵⁴, 'וְאָעֵבֶר עָלֶיךָ, וְאָרְאָךָ, וְהִנֵּה עֹתֶיךָ
עַת דְּדִים',

⁵⁰ "ילקוט שמעוני", משלי, רמז תתקסא'.

⁵¹ "גדול הוא השלום, שהוא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא,

שנאמר (שופטים, ו' - כד'), 'וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיהוָה, וַיִּקְרָא לוֹ יְהוָה שְׁלוֹם, עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עוֹדְנוּ
בְּעִפְרַת אָבִי הַעֲזָרִי', ("משנת רבי אליעזר", פרשה ד', עמוד 71).

⁵² ישעיה, נח' - ט'.

⁵³ שמות, יב' - ו'.

⁵⁴ יחזקאל, טז' - ח'.

הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו.

ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו,

שנאמר ⁵⁵, 'וְאֵת עַרְם וְעַרְיָה'.

ונתן להם שתי מצוות, דם פסח ודם מילה - שמלו באותו הלילה,

שנאמר ⁵⁶, 'מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֵּיךָ' - **בשני דמים**,

ואומר ⁵⁷, 'גַּם אֶת בְּדָם בְּרִיתְךָ, שֶׁלַחְתִּי אֶסְרִיךָ מִבּוֹר, אֵין מִים בּוֹ'.

ולפי שהיו שטופים בעבודה זרה, אמר להם ⁵⁸, 'מִשְׁכּוֹ וקָחוּ לָכֶם' -

'משכו' ידיכם מעבודה זרה, 'וקחו לכם צאן' של מצוה".

והנה, על דבריו הקדושים, כתב ⁵⁹ הגה"ק בעל "שם משמאל":

"בפשיטות יש לומר, דמילה שהיא סילוק הערלה שהיא חלק הנחש, הוא ענין 'סור
מרע',

ופסח, שהוא עבודה להשם יתברך, הוא 'עשה טוב',

ושתי אלה הם כלל התורה והמצוות.

אבל, עדיין יש להבין, מדוע בחר דוקא שתי מצוות אלו, כי הרבה מצוות יש
בתורה, מהם לסור מרע, ומהם לעשות טוב?

ויש לומר, עפ"י דברי הרמב"ם בפרקי אבות ⁶⁰, שמעונש מבטל המצווה - נוכל
לידע שכר המקיימה,

שבוודאי שכר המקיימה הוא היפוך עונש המבטלה.

⁵⁵ שם, ז'.

⁵⁶ שם, ו'.

⁵⁷ זכריה, ט' - יא'.

⁵⁸ שמות, יב' - כא'.

⁵⁹ פרשת "תזריע", תרע'.

⁶⁰ ריש פ"ב.

ופסח ומילה, הם מצוות עשה שחייבין על ביטולן כרת,
שזה לא נמצא בכל התורה.
וכרת, הוא שנכרתה הנפש ונפסקה ממקום חוצבה,
כדמיון ענף הנכרת מן האילן.
ממילא, מובן, ששכר המקיימן הוא בהיפוך,
שנעשה מקושר ומודבק בהשם יתעלה.
והנה, מאחר שהיו במצרים משוקעים ב-מט' שערי טומאה, וכמעט שנפסק
הקישור מסטרא דקדושה לגמרי,
כי לעומת השיעור שהיו משוקעים בטומאה, היו רחוקים מהקדושה, כמובן,
על כן, ניתנו להם שתי מצוות אלו, כדי שיתקשרו בסטרא דקדושה -
ושוב, זה עצמו הוציאם מ-מט' שערי טומאה,
שאחר שנתקשרו בקדושה, נפרדה מהם הטומאה".
ואפשר:
שאותם ב' מצוות שנתן להם הקדוש ברוך הוא להתעסק בהם,
הם בדווקא - דם פסח ודם מילה.
כיון ששניהם הם מצוות שהעולם עומד עליהם,
"מילה", שעליה נאמר ⁶¹, "כֹּה אָמַר יְהוָה, אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקֹּת
שְׂמִים וְאֶרֶץ לֹא שְׂמִיתִי" ⁶².
ו"פסח", שהוא מלשון "פה סח", המורה על ענין הדיבור, דברי תורה - ואיסור
לשון הרע,
שאף עליו נאמר ⁶³, "כֹּה אָמַר יְהוָה, אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקֹּת שְׂמִים
וְאֶרֶץ לֹא שְׂמִיתִי" ⁶⁴.

⁶¹ ירמיה, לג' - כה'.

⁶² נדרים, פ"ג מי"א.

שבזה, הורנו הבורא יתעלה, את אותם ב' דברים שהם יסוד קיומם של עם ישראל,

ושבעבורם היה להם "מצוות להתעסק בהם", בכדי לצאת מעבדות לחירות.

ל. מן האמור, נמצינו למדים:

שאת כוח "סור מרע, ועשה טוב", נתן הבורא ית"ש לעם ישראל, עוד קודם צאתם בארץ מצרים,

ואף על פי כן, כאשר לא היה הדבר מושרש בתוכם, מעד לידתם,

כל רוח ורוח שבאה עליהם, יכולה היתה להפילם מניסיון לניסיון, עד שכמעט נפלו לתהום הנשפיה.

ולפיכך, מעת קבלת התורה הקדושה, נתן הבורא ית"ש, שכל תינוק ותינוק הנמצא במעי אמו יעסוק בדברי התורה הקדושה ⁶⁵:

וזאת, בשביל שיהיו הדברים מושרשים וטבועים בהם, ובכך יוכלו לנצח את יצרם הרע.

ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעוץ בעניין פרה אדומה, שנאמר בה ⁶⁶, "אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָלָה":

שכן ⁶⁷, "אין דברי תורה מתקיימים, אלא, במי שממית עצמו עליה",

ו"המאור שבה, היה מחזירן למוטב" ⁶⁸.

ומשכך ⁶⁹, "תבוא האם ותקנח צואת בנה":

⁶³ ירמיה, לג' - כה'.

⁶⁴ שבת, לג' ע"א.

⁶⁵ נדה, ל' ע"ב.

⁶⁶ במדבר, יט' - יד'.

⁶⁷ ברכות, סג' ע"ב.

שבת, פג' ע"ב.

⁶⁸ איכה רבה, פתיחות, ד"ה ב' "רבי אבא".

כי הכוח היחיד לקיום "סור מרע, ועשה טוב", נעשה באמצעות עסק התורה
הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

יתן ה' יתברך, ונזכה לכל האמור, ובוודאי שנזכה להגיע אל תיקון ושלימות
נפשינו. אמן.

⁶⁹ "מדרש תנחומא", פרשת "חוקת", אות ח'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה